

Bankų veiklos apžvalga

2014 m.

ISSM 2335-8319 (ONLINE)

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
 © Lietuvos bankas, 2015

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
 Tel. (8 5) 268 0029, faksas (8 5) 262 8124

www.lb.lt
 info@lb.lt

2015 m. kovo 12 d.

Bankų veiklos apžvalga¹

Pagrindiniai veiklos rodikliai

2014 m. pabaigoje Lietuvoje veikė 7 bankai ir 8 užsienio bankų filialai. Bankų sektoriaus turtas 2015 m. sausio 1 d. buvo 24,1 mlrd. eurų (83,3 mlrd. Lt) ir per metus išaugo 7,4 proc. Augimą lėmė, artėjant euro įvedimui, į bankus plūstelėjusi reikšminga indėlių suma, kurios didžiąją dalį bankai nukreipė į savo sąskaitas Lietuvos banke. Bankuose laikomų klientų indėlių suma 2015 m. sausio 1 d. sudarė 16,3 mlrd. eurų (56,2 mlrd. Lt), reikšmingą padidėjimą (11,7 %) fiksuojant 2014 m. paskutinį ketvirtį. Bankų suteiktų paskolų portfelio pokytis ir toliau buvo nuosaikus: per metus sumažėjo vos 0,2 proc. – iki 14,7 mlrd. eurų (50,9 mlrd. Lt). 2014 m. Lietuvos bankai dirbo pelningai, bendras sektoriaus pelnas siekė 213,5 mln. eurų (737,1 mln. Lt) ir buvo 6,2 proc. mažesnis nei 2013 m.

Pagrindiniai bankų veiklos rodikliai

(Eur)

Rodiklis	2014-01-01	2014-10-01	2015-01-01	Pokytis IV ketv.		Pokytis per metus	
				Suma, mln. Eur	proc.		
Turtas (aktyvai)	22 468,2	23 108,4	24 129,8	4,4		7,4	
Skolos vertybiniai popieriai	2 281,5	2 159,8	2 077,1	-3,8		-9,0	
Išperkamoji nuoma (lizingas)	1 010,7	974,3	993,2	1,9		-1,7	
Klientams suteiktos paskolos	14 775,2	14 885,2	14 742,1	-1,0		-0,2	
Privačioms įmonėms*	6 827,8	6 703,5	6 524,6	-2,7		–	
Finansų institucijoms*	139,3	158,2	129,9	-17,9		–	
Fiziniam asmenims*	6 603,9	6 897,9	6 947,9	0,7		–	
Būsto paskolos*	5 611,5	5 675,7	5 731,4	1,0		–	
Paskolų vertės sumažėjimas	640,7	576,9	522,0	-9,6		-18,5	
Paskolų vertės sumažėjimo ir suteiktų paskolų santykis, proc.	4,2	3,7	3,4	–		–	
Indėliai	13 787,2	14 568,9	16 279,5	11,7		18,1	
Privačių įmonių*	4 651,9	4 637,5	4 962,3	7,0		–	
Finansų institucijų*	232,7	456,3	363,8	-20,3		–	
Fizinių asmenų*	8 120,5	8 528,3	9 796,0	14,9		–	
Akcininkų nuosavybė	2 325,5	2 458,7	2 496,3	1,5		7,3	
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	227,6	179,2	213,5	19,1		-6,2	
Grynoji palūkanų marža, proc.	1,5	1,6	1,6	–		–	

*Nuo 2014 m. spalio 1 d. keitėsi klientų grupių kategorijų klasifikavimo principai, todėl paskolų ir indėlių duomenys pagal klientų grupes nėra tiesiogiai palyginami su ankstesnių laikotarpių duomenimis.

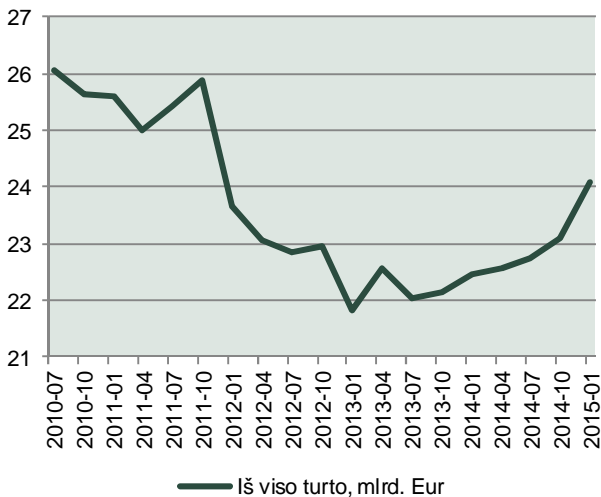
Šaltinis: Lietuvos bankas.

¹ Apžvalga parengta naudojantis neaudituoti bankų duomenimis, kurie vėliau pateikus audituotas ataskaitas gali šiek tiek keistis.

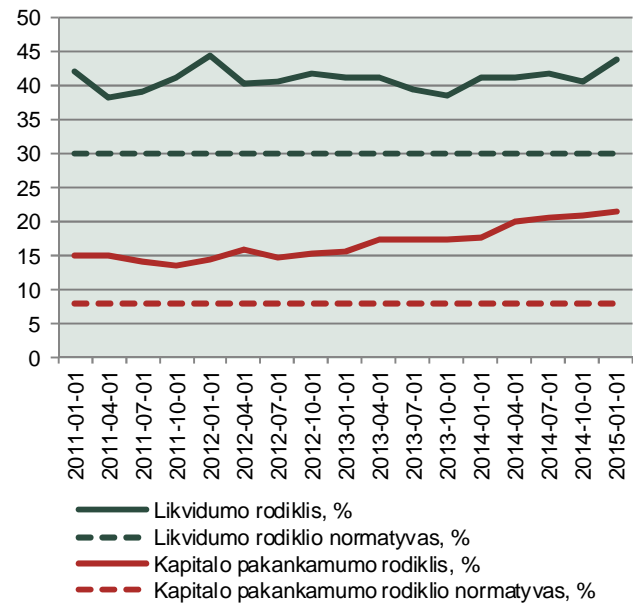
Normatyvų vykdymas

Visi bankai 2014 m. vykdė nustatytus kapitalo pakankamumo ir likvidumo normatyvus. 2015 m. sausio 1 d. bendras bankų kapitalo pakankamumo rodiklis buvo 21,3 proc. (reikšmingai viršijo nustatytą 8 % normatyvą), o bendras likvidumo rodiklis siekė 43,6 proc. (normatyvas – 30 %). Atlikus kasmetinį Lietuvoje veikiančių bankų priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesą, dviem bankams buvo pratęstas griežtesnių kapitalo pakankamumo normatyvų taikymas. UAB Medicinos bankui, kuriam po paskutinio Lietuvos banko atlikto inspektavimo nurodyta mažinti su nekilnojamuoju turtu susijusią riziką, dėl jautrumo prisiimti papildomus nuostolius pratęstas 10 proc. individualaus kapitalo pakankamumo normatyvo taikymas. AB bankui FINASTA 11 proc. individualaus kapitalo pakankamumo normatyvo taikymas pratęstas užsitęsus neapibrėžtumui dėl banko pardavimo proceso, vadovybės ir verslo modelio pokyčių. Abu šie bankai 2014 m. vykdė jiems nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus.

Bankų sektoriaus turtas

Bankų normatyvų vykdymas

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Reguliacinė ir ekonominė aplinka

Nuo 2015 m. keičiasi kai kurie reikalavimai Lietuvos bankams. Nacionalinį likvidumo normatyvą keičia padengimo likvidžiuoju turtu (angl. *Liquidity coverage ratio, LCR*) normatyvas. Šis rodiklis parodo bankų trumpalaikių įsipareigojimų padengimą likvidžiuoju turtu, minimali jo nustatyta reikšmė – 100 proc. Patvirtinus Lietuvos Respublikos bankų įstatymo pakeitimus, įgyvendinsiančius Europos Sąjungos (ES) Kapitalo reikalavimų direktyvą (angl. *Capital Requirements Directive IV, CRD IV*), planuojama, kad nuo šių metų liepos mėnesio šalia minimalaus 8 proc. kapitalo pakankamumo normatyvo bus taikomas papildomas 2,5 proc. dydžio kapitalo apsaugos rezervas, dėl kurio minimalus reikalaujamas bankų kapitalo pakankamumo normatyvas padidės iki 10,5 proc. Be to, 2015 m. įsigalioja ES Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyva (angl. *Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD*), numatanti vienodą bankų gaivinimo ir pertvarkymo tvarką. Nors įgyvendinimo terminai jau praėjo, tiek CRD IV, tiek BRRD kol kas dar nėra perkeltos į nacionalinę teisę. CRD IV direktyvą įgyvendinančių įstatymų paketą Lietuvos Respublikos Seimas turėtų priimti 2015 m. pavasario sesijos metu.

Lietuvai prisijungus prie euro zonos, trijų didžiųjų Lietuvoje veikiančių bankų – AB SEB banko, „Swedbank“, AB, ir AB DNB banko – tiesioginę priežiūrą perėmė Europos Centrinis Bankas (ECB), kuris ją vykdo bendradarbiaudamas su Lietuvos banku. Lietuvos didieji bankai tapo Bendro priežiūros mechanizmo (angl. *Single Supervisory Mechanism, SSM*) dalimi. Už mažesniųjų bankų priežiūrą Lietuvoje ir toliau bus atsakingas Lietuvos bankas, o ECB dalyvavimas prižiūrint šiuos rinkos dalyvius bus netiesioginis ir proporcingas institucijos dydžiui bei rizikos lygiui.

2014 m. Rusijos politinės ir ekonominės problemos ėmė kelti susirūpinimą Lietuvos ekonomikos subjektams ir atitinkamai skatino atsargiau vertinti su tuo susijusią bankų sektoriaus riziką. Lietuvos banko vertinimu,

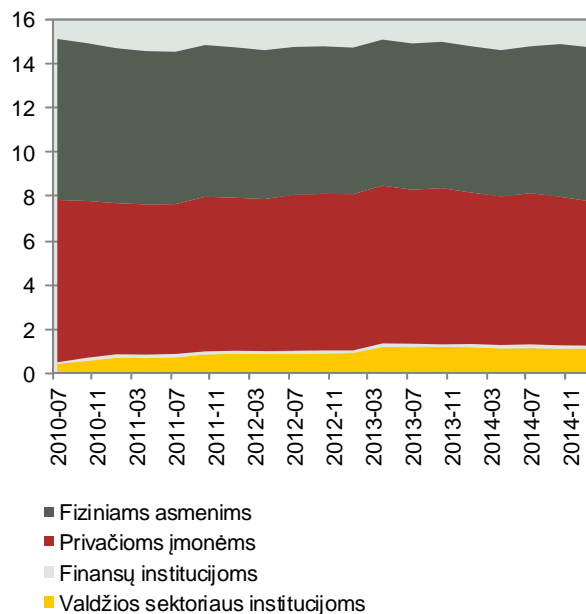
Rusijos krizės įtaka yra ribota ir neturės reikšmingos įtakos bankų paskolų portfeliams. Bankų sektoriaus turto pozicijos, jautrios Rusijos įvestiems apribojimams, sudaro nereikšmingą bankų turto dalį, o 2014 m. bankai baigė nepatyrę reikšmingesnių nuostolių, susijusių su šiomis pozicijomis.

Paskolų portfelis

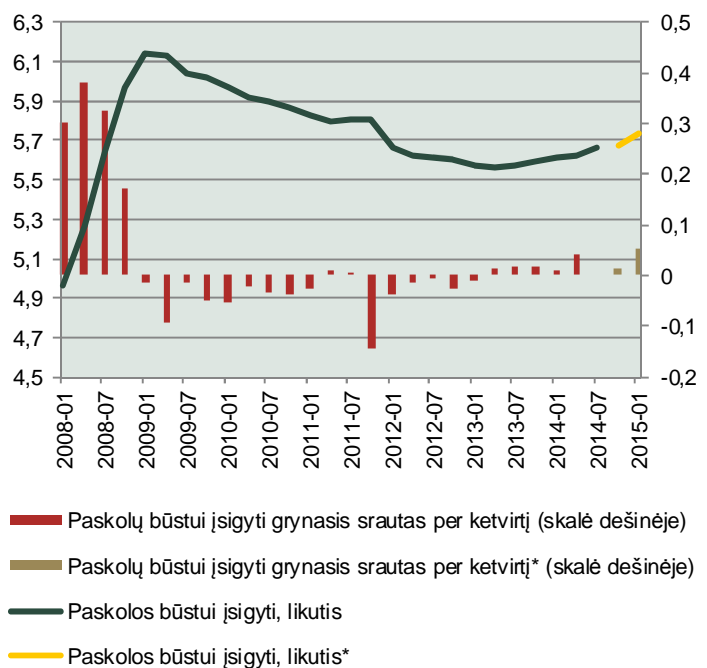
Paskolų portfelio pokyčiai

2015 m. sausio 1 d. bankų paskolų portfelis (grynąja verte) sudarė 14,7 mlrd. eurų (50,9 mlrd. Lt). Nepaisant žemų palūkanų normų aplinkos, bendras paskolų portfelis ir toliau nerodė ryškesnių atsigavimo tendencijų: per metus fiksuotas 0,2 proc., arba 33,1 mln. eurų (114,0 mln. Lt), sumažėjimas. Buvo galima stebėti aktyvesnį namų ūkių kreditavimą, o skolinimas įmonėms buvo vangesnis. Būsto paskolų portfelis 2014 m. išaugo² 119,9 mln. eurų (414,0 mln. Lt), arba 2,1 proc. Šio segmento kreditavimo intensyvumas glaudžiai susijęs tiek su gyventojų finansine būkle ir lūkesčiais, tiek su nekilnojamojo turto finansavimo aplinka. 2014 m. visi šie veiksniai buvo palankūs būsto kreditavimui didėti: kilo darbo užmokestis, palūkanų normos buvo mažos, o dalis rinkos dalyvių turėjo tam tikrų lūkesčių, kad po euro įvedimo galimai kils nekilnojamojo turto kainos. Nors privačių įmonių paskolų portfelis 2014 m. susitraukė 303,1 mln. eurų (1 046,7 mln. Lt), arba 4,4 proc., pažymėtina, kad šį skirtumą daugiausia lėmė techninės priežastys, t. y. bankų pateikiamų finansinių ataskaitų konsolidavimo taisyklių pokyčiai ir pasikeitusi paskolų grupavimo metodika (dalis paskolų, anksčiau priskirtų įmonėms, buvo perkeltos į fizinių asmenų portfelį). Pašalinus šią įtaką, verslo paskolų portfelis būtų beveik nepakitęs.

Bankų paskolų portfelis
(mlrd. Eur)

Paskolos būstui įsigyti
(mlrd. Eur)

* Nuo 2014 m. spalio 1 d. paskolos būstui įsigyti apima ir namų ūkiams suteiktas paskolas, skirtas investuoti į būstą savo reikmėms ar nuomai, įskaitant statybą ir remontą, todėl duomenys nėra visiškai palyginami su ankstesnių duomenų eilute.
Šaltinis: Lietuvos bankas.

Bankų paskolų portfelio kokybė

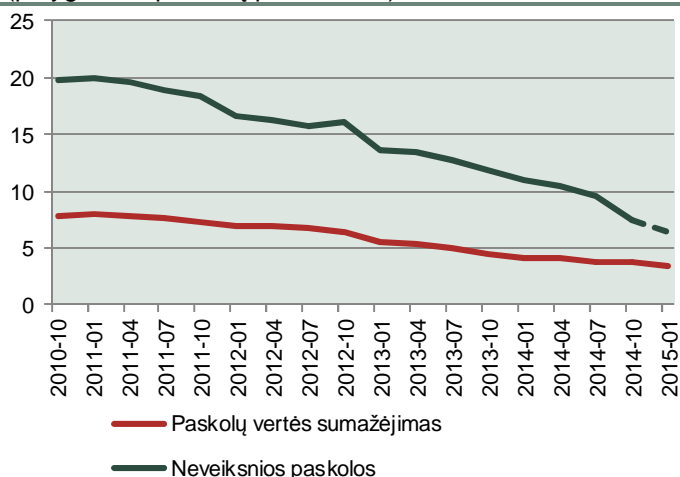
Gerėjant Lietuvos ekonomikos būklei, atitinkamai gerėja ir bankų skolininkų būklė, o tai lemia ir paskolų portfelio kokybės gerėjimą. Be to, prie to prisideda krizės metais pradėtos ir šiuo metu palaipsniui užbaigiamos paskolų išieškojimo procedūros. 2015 m. sausio 1 d. Lietuvos bankų sistemos neveiksnių

² Nuo 2014 m. spalio 1 d. paskolos būstui įsigyti apima ir namų ūkiams suteiktas paskolas, skirtas investuoti į būstą savo reikmėms ar nuomai, įskaitant statybą ir remontą, todėl duomenys nėra visiškai palyginami su ankstesnių duomenų eilute.

paskolų dalis sudarė 6,5 proc. paskolų portfelio (prieš metus – 11,0 %³). Dėl analogiškų priežasčių mažėjo ir paskoloms suformuotų specialiųjų atidėjinių dalis: per metus ji sumenko nuo 4,2 iki 3,4 proc.

Bankų paskolų portfelio kokybės rodikliai

(palyginti su paskolų portfeliumi, %)

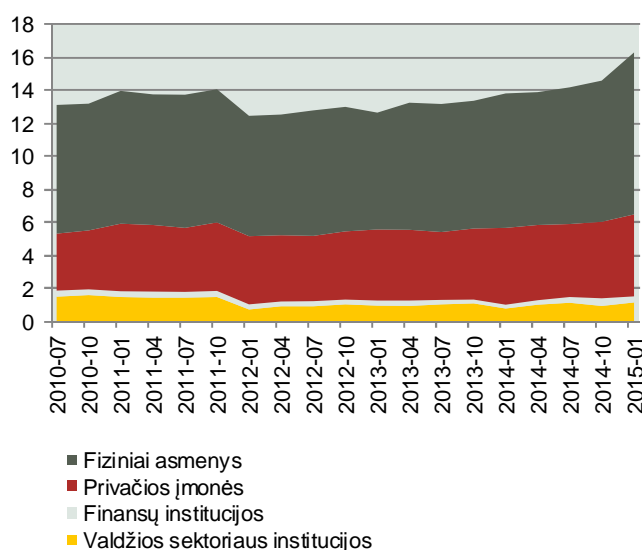

Šaltinis: Lietuvos bankas.

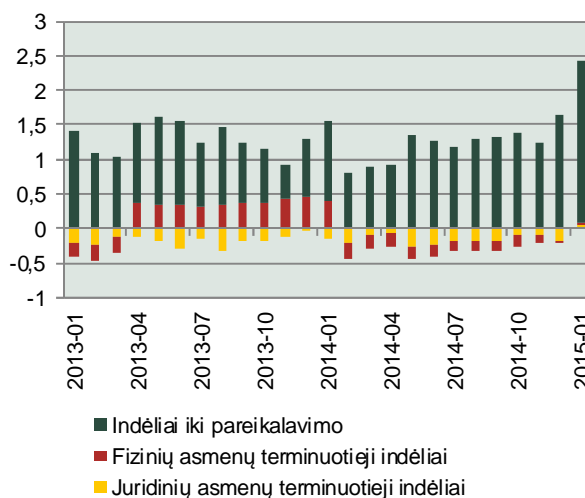
Indėliai bankuose

Bankuose laikomų indėlių suma vėl siekė naujas aukštumas. 2015 m. sausio 1 d. bankų indėliuose klientai turėjo 16,3 mlrd. eurų (56,2 mlrd. Lt). Per metus indėlių suma išaugo 2,5 mlrd. eurų (8,6 mlrd. Lt), arba 18,1 proc. Ilgalaikę indėlių augimo tendenciją 2014 m. pabaigoje sustiprino ir artėjantis euro įvedimas. Labiausiai didėjo fizinių asmenų indėliai: jų suma vien per 2014 m. ketvirtąjį ketvirtį padidėjo 1,3 mlrd. eurų (4,4 mlrd. Lt) – toks padidėjimas reikšmingai viršijo lig šiol stebėtą fizinių asmenų indėlių sumos ketvirtinį pokytį. Tokį fizinių asmenų aktyvumą galima paaiškinti euro įvedimu – gyventojai, siekdami sklandesnio lėšų keitimo, iš anksto nešė turimus pinigus į bankus. Didžioji šių įneštų naujų lėšų dalis buvo laikoma indėlių iki pareikalavimo pavidalu, tačiau šiek tiek padidėjo ir 6–12 mėn. fizinių asmenų terminuotųjų indėlių paklausa. Kaip rodo 2014 m. eurą įsivedusios Latvijos pavyzdys, po 2015 m. sausio 1 d. bendra indėlių suma gali vėl truputį sumažėti, tačiau tikėtina, kad bent dalis šių įplaukų liks Lietuvos bankų sistemoje ir taip toliau palaikys bendrą indėlių augimo tendenciją.

Indėlių suma
(mlrd. Eur)

Indėlių sumos pokytis per metus
(mlrd. Eur)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

³ Nuo 2015 m. Europos Sąjungoje pradedamas taikyti naujas neveiksnių paskolų apibrėžimas, tad jau 2014 m. spalio 1 d. Lietuvoje veikiančių bankų paskolų kokybės rodikliai skelbiami pagal naujus reikalavimus ir jų reikšmės yra ne visiškai palyginamos su ankstesnėmis.

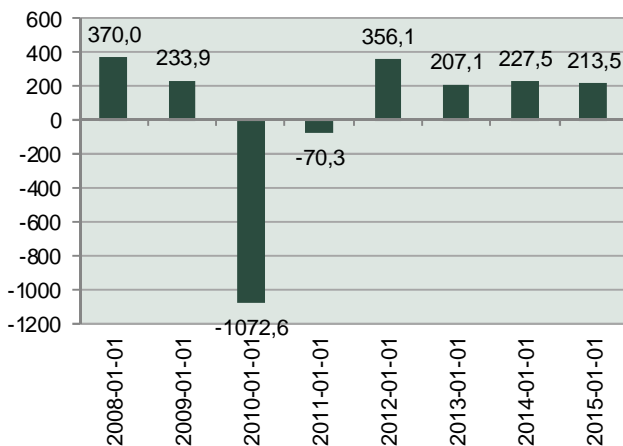
Dėl mažos indėlių investicinės grąžos mažiau rinkos subjektų yra linkę rinktis terminuotuosius indėlius kaip taupymo formą ir teikia pirmenybę likvidumui, t. y. didžioji lėšų dalis laikoma kaip indėliai iki pareikalavimo. 2015 m. sausio 1 d. fiziniai ir juridiniai asmenys laikė 5,1 mlrd. eurų (17,6 mlrd. Lt), arba 31 % visos indėlių sumos kaip terminuotuosius indėlius.

Pelningumas ir veiklos efektyvumas

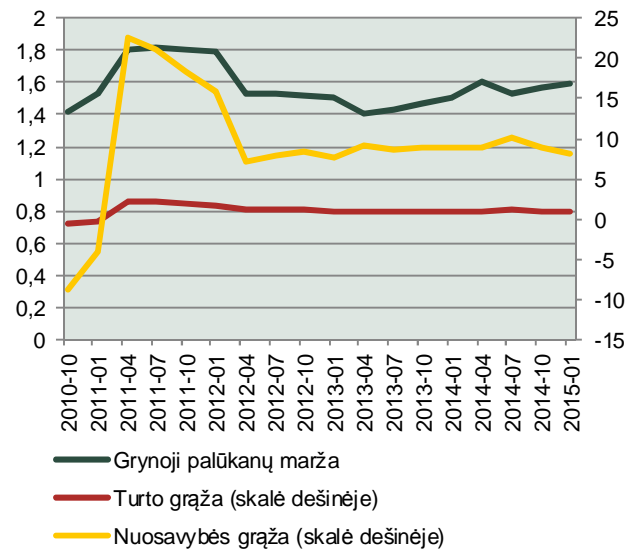
Lietuvos bankų sektorius 2014 m. dirbo pelningai: 6 iš 7 bankų ir 5 iš 8 bankų filialų uždirbo pelno, iš jų metinį rezultatą pagerino 3 bankai ir 4 užsienio bankų filialai. Iš viso bankai ir užsienio bankų filialai 2014 m. uždirbo 213,5 mln. eurų (737,1 mln. Lt) pelną – 14,1 mln. eurų (48,6 mln. Lt), arba 6,2 proc., mažiau nei prieš metus. Nors išaugo tiek bankų sistemos grynosios palūkanų pajamos, tiek grynosios paslaugų ir komisinių pajamos, pelno mažėjimui reikšmingą įtaką turėjo 44,5 mln. eurų (153,6 mln. Lt) išaugusios išlaidos dėl paskolų vertės sumažėjimo ir administracinių sąnaudų.

Bankų veiklos efektyvumo rodikliai kito nedaug. Grynoji bankų palūkanų marža 2015 m. sausio 1 d. sudarė 1,59 proc. (prieš metus – 1,51 %). Mažesnis nei prieš metus pelnas ir pastebimai išaugęs bankų turtas lėmė, kad turto grąža per tą patį laikotarpį sumažėjo nuo 1,02 iki 0,92 proc., nuosavybės grąža – nuo 8,94 iki 8,05 proc.

Bankų sektoriaus pelnas
(mln. Eur)

Bankų pelningumo rodikliai
(proc.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

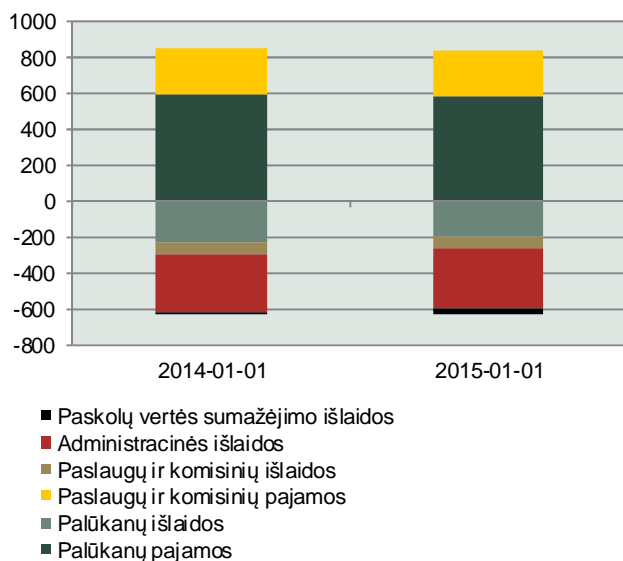
Grynosios bankų palūkanų pajamos 2014 m. padidėjo 26,3 mln. eurų (90,8 mln. Lt), arba 7,5 proc. Dėl vangios kreditavimo veiklos bendrosios bankų palūkanų pajamos per nagrinėjamą laikotarpį sumenko vos 0,9 proc., tad grynujų pajamų augimą lėmė net 13 proc. sumažėjusios palūkanų išlaidos (joms įtakos turėjo kai kurių bankų sprendimas nebemokėti palūkanų už trumpesnės trukmės indėlius ir indėlininkų pasirinkimas mažiau lėšų laikyti terminuotųjų indėlių pavidalu). Be to, palūkanų išlaidas taip pat mažino mažėjantys įsipareigojimai patronuojantiems bankams bei, tikėtina, pigiau refinansuotos jau turėtos paskolos.

Grynosios paslaugų ir komisinių pajamos 2014 m. išaugo 4,8 mln. eurų (16,6 mln. Lt), arba 2,6 proc. Pajamos iš paslaugų ir komisinių buvo stabilios (sumažėjo 0,9 %), tačiau grynajam rezultatui teigiamą įtaką padarė 10 proc. sumažėjusios paslaugų ir komisinių išlaidos. Tiesa, pastarąjį pokytį nulėmė techninės priežastys – 2014 m. viename banke atsisakyta 2013 m. praktikos, kai dalis centrinės būstinės išlaidų buvo priskirta Lietuvoje esančiam padaliniiui. Pašalinus minėtą vienkartinę įtaką, Lietuvoje veikiančių bankų grynosios paslaugų ir komisinių pajamos būtų sumenkusios 2,8 proc.

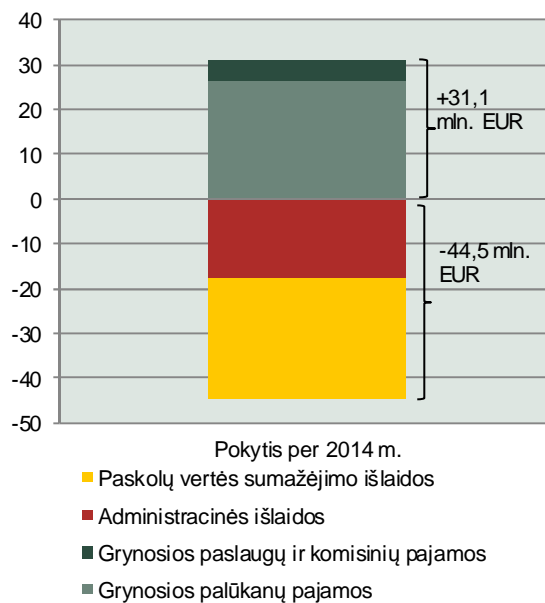
Bankų administracinės išlaidos 2014 m. padidėjo 17,6 mln. eurų (60,0 mln. Lt), arba 5,5 proc. Padidėjo bankų išlaidos tiek personalui, tiek kitoms administracinėms reikmėms. 2014 m. bankai patyrė su euro įvedimu susijusių išlaidų, kurios, tikėtina, turėjo nemažą įtaką ir bendrai išlaidų sumai (ankstesniu pirminiu vertinimu, bankai ir Lietuvos bankas prognozavo papildomas su euro įvedimu susijusias išlaidas sieksiant

apie 29,0 mln. eurų (apie 100 mln. Lt)). Be to, šalyje augęs darbo užmokestis taip pat galėjo prisidėti prie didesnių personalo išlaidų. Bankų paskolų vertės sumažėjimo išlaidos 2014 m. išaugo 27,0 mln. eurų (93,2 mln. Lt) – iki 33,6 mln. eurų.

Pagrindiniai pajamų ir išlaidų straipsniai (mln. Eur)

2014 m. pelno pokyčio pagrindiniai veiksniai (mln. Eur)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Lietuvos bankas
Priežiūros tarnyba
Bankų priežiūros skyrius

Pasiteiravimui
Rūta Medaiskytė
Tel.: (8 5) 2680 588
El. p. rmedaiskyte@lb.lt

Priedas

Pagrindiniai bankų sektoriaus rodikliai

(Lt)

Rodiklis	2014-01-01	2014-10-01	2015-01-01	Pokytis IV ketv.	Pokytis per metus
	Suma, mln. Lt			proc.	
Turtas (aktyvai)	77 578,1	79 788,6	83 315,5	4,4	7,4
Skolos vertybiniai popieriai	7 877,7	7 457,3	7 171,9	-3,8	-9,0
Išperkamoji nuoma (lizingas)	3 489,9	3 363,9	3 429,3	1,9	-1,7
Klientams suteiktos paskolos	51 015,9	51 395,7	50 901,6	-1,0	-0,2
Privačioms įmonėms*	23 575,0	23 145,7	22 528,3	-2,7	–
Finansų institucijoms*	481,0	546,4	448,6	-17,9	–
Fiziniais asmenimis*	22 802,0	23 816,9	23 989,7	0,7	–
Būsto paskolos*	19 375,5	19 597,2	19 789,4	1,0	–
Paskolų vertės sumažėjimas	2 212,1	1 992,0	1 802,3	-9,5	-18,5
Paskolų vertės sumažėjimo ir suteiktų paskolų santykis, proc.	4,2	3,7	3,4	–	–
Indėliai	47 604,5	50 303,4	56 209,8	11,7	18,1
Privačių įmonių*	16 062,1	16 012,4	17 133,8	7,0	–
Finansų institucijų*	803,6	1 575,4	1 256,2	-20,3	–
Fizinių asmenų*	28 038,4	29 446,4	33 823,8	14,9	–
Akcininkų nuosavybė	8 029,6	8 489,5	8 619,2	1,5	7,3
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	785,7	618,7	737,1	19,1	-6,2
Grynoji palūkanų marža, proc.	1,5	1,6	1,6	–	–

*Nuo 2014 m. spalio 1 d. keitėsi klientų grupių kategorijų klasifikavimo principai, todėl paskolų ir indėlių duomenys pagal klientų grupes nėra tiesiogiai palyginami su ankstesnių laikotarpių duomenimis.

Šaltinis: Lietuvos bankas